

DISPUTATIO III.

De Confessione peccatorum in particulari.

1. **H**actenus egimus de ijs, quæ ad confessionem in communi spectant. Nunc ut nihil relinquamus intacatum, quod ad expeditam confessionem peccatorum faciat, de ijs agemus, quæ circa singula præcepta Decalogi communiter solent commiti. Sit ergo-

SECT. I. De peccatis contra primum Decalogi præceptum.

2. **H**oc præcepto prohibentur peccata contra fidem, spem, charitatem, & religionem. Contra fidem primum est ignorantia Mysteriorum fidei, quæ si fuerit culpabilis, & vincibilis, est aperienda in confessione; imò nec tunc absolutionis est capax Pœnitens, donec sciat saltem Mysterium TRINITATIS, & Incarnationis, & propositio contradictoria est damnata ab Innocentio XI.

pro:

propositione 64. inter 65. quæ affirmabat, Pœnitentiam capacem esse ablolutionis, etiam si per negligentiam culpabilem prædicta Mysteria nesciret.

3. Advertendum tamen est, fidem aliquorum Mysteriorum esse necessariam necessitate medijs, hoc est, quod aliter, etiam si inculpabiliter ignorentur, salus aeterna obtineti non possit. Talia sunt, quod Deus est, & quod remunerator est juxta declarationem prædicti Innocentij, propositione 22. & in plurimum sententia etiam Mysterium TRINITATIS, & Incarnationis. Circa quæ omnia requiritur actus fidei explicitus, nec sufficit generatim credere quidquid credit Ecclesia. Quoties autem in vita talis actus exerceri debet, non adeo constat. Id certum est, non sufficere ea Mysteria semel credidisse in vita, ut declaratum est ab eodem Innocentio Propositione 65. Placet autem, quod semel in anno obliget præceptum eliciendi actum fidei, sicut etiam spei, & charitatis, & quoties aliter, nisi per prædictos actus tentatio aliqua gravis nequeat superari.

4. Alia sunt Mysteria necessaria solùm necessitate præcepti, quæ si quis inculpabiliter ignoret, non propriea salvationem amittet. Talia sunt reliqua, quæ in symbolo continentur, & quæ attinent ad Sacra menta,

quæ

quæ quis suscipit, aut suscipere debet, item præcepta Decalogi, & Ecclesiæ, & ut tener communis sententia, oratio Dominica, & Salutatio Angelica.

5. Pro præcepti autem, & expeditione Confessarij, valde notanda est doctrina Patris Thomæ Sanchez, qui docet, Confessarium, quoties noverit Pœnitentem Mysteria fidei ignorare, solum debet Pœnitenti propone-re, & explicare Mysteria illa, quæ sunt de necessitate medijs, ita, ut ea suo modo intel-ligat, & explicitè credat, eumquè ad dolorem de omissione (si fortè culpabilis fuerit) & propositum melius addiscendi ea ipsa Mys-teria, & alia, quæ necessaria sunt necessitate præcepti, excitare. Unde quoties Confessa-rius prudenter dubitaverit, Pœnitentem illa Mysteria ignorare, debet eum de illis inter-rogare. Talis autem obligatio non datur, quando Pœnitentes sunt bene à pueritia edu-cauti, aut qui litteris vacant, aut frequenter ad confessionem accedunt, de quibus non erit dubitatio prudens, quod ignorent. Ita præfatus Sanchez, & Pater Azor.

6. Secundum peccatum contra fidem est haeresis, quæ potest esse vel interna solum, quando quis in mente negat, vel deliberat dubitat aliquid Mysterium fidei, vel solum externa, quando absque errore in mente, ore,

tenus, scripto, aut signo negatur, aut dubi-tatur; vel externa simul, & interna. Circa quod duo adverte: priuam, quod omnia peccata hæresis, sive negetur hoc Mysterium, sive illud, sunt ejusdem speciei, unde satis est dicere in confessione: *Incidi in hæresim in-ternam solum, vel externam solum, vel internam simul & externam ter, aut quater, &c.* nisi hæ-heresis jungatur cum blasphemia, quia hoc de-bet etiam aperiri. Secundum, quod solum hæresis, quæ interna simul sit, & externa est reservata Papæ in Bulla Cænæ, de cuius abso-lutione agemus exprofesso suo loco. Interna solum nemini est reservata, quia Ecclesia non judicat de occultis: nec externa solum, quia propriè non est hæresis.

7. Hæresis autem varia habet species. Alia dicitur Apostasia, quando post susceptum baptismum aliquis non utcumque in errorem incidit contra fidem, sed Christianismi nomen, & totam religionem deserit. Alia dicitur schisma, quando quis negat prestantiam esse obedientiam Romano Pontifici. Alia idolatria, in quam recidit paganismus, quando quis adorat, ut numen aliud aliud preter verum Deum. Alia Atheismus, quando nullas omnino Deus admittitur. Alia Ju-daïsmus, quando quis legem, ritus, & cere-monias Mosaicas amplectitur, aut approbat.

*SECT. II. De Peccatis contra Spem,
Charitatem, & Reli-
gionem.*

1. **P**eccata contra spem (præter omissionem actus spei quotannis, ut dictum est supra) sunt primò præsumptio , quando quis sperat remissionem peccatorum sine poenitentia , vel per propria merita , & vires naturæ , & hoc etiam sapit hæresim : vel etiam statuit perseverare per totam vitam in peccato , sperans in morte se aetorum poenitentiam : quando vero quis peccat cum spe venia , vel proponens postea confiteri , non est peccatum præsumptionis.

2. Secundò : Desperatio , quando quis è contra desperat de consequendo Deo , aut venia peccatorum , aut auxiliis ad gratiam obtainendam ; vel credit , Deum sibi peccata non remisurum , etiam si ipse faciat , quod in se est , & tunc sapit hæresim . Quod si credit simul , Deum non posse ei peccata remittere , vel donare gloriam , tunc absque dubio hereticus erit . Quando vero quis peccatis immersus suam timet damnationem , Deumquè sibi offendit suas injurias vindicaturum , non est desperatio , imò timor ille ad salutem fortè aliquando deserviet .

3. Peccata contra charitatem sunt primò : Et quidem peccatorum omnium fortè gravissimum , odium Dei . Secundò : Non eliceret actum amoris Dei propter se , & super omnia saltem appretiativum , ita ut nulla creatura pluris fiat , quam Deus . Ad hunc autem actum tenemur primò post usum rationis , licet non immediate , sed saltem intra annum . Secundò : Quando datur gravis tentatio , que aliter vinci non posset . Tertiò : Quando quis moriturus , aut necessario celebraturus , aut communicaturus non habet copiam Sacerdotis , cui confiteatur : tunc enim si peccati mortalitatis sit reus , debet elicere contritionem perfectam , que actum amoris , & charitatis includit .

4. Unde dicere , hominem non teneri amare finem ultimum , scilicet Deum , neque in principio , neque in decursu vitaे suæ . damnum est ab Alexandro VIII . Propositione prima inter duas . Item dicere , tantum obligare præceptum amoris Dei semel in vita , & nec obligare singulis adhuc quinquennijs , & solùm obligare , quando tenemur justificari , & non datur alia via , damnum est ab Innocentio XI . Propositionibus 5. 6. & 7. intet 65.

5. Peccat item contra charitatem , qui proximum , etiam si sit inimicus , odio habet .

Item, qui proximum non diligit actu formaliter, & interno, ut declaratur ab eodem Innocentio Propositione decima. Quando autem hoc præceptum obliget, non constat. Torecilla ait, intra biennium, vel ad summum triennium obligare. Sed dicendum est, quod dilectio proximi in communione per actum internum, & formalem tunc obligat, quando obligat præceptum amoris Dei, hoc est semel quotannis juxta dicta, & ideo hujusmodi dilectio vocatur à Divo Thoma 2. 2. q. 15. art. 8. in corpore, de necessitate charitatis.

6. Dilectio vero interna, & formalis proximi, etiam inimici, in particulari obligat in necessitatibus occurribus, maximè quando intervenerint occasions disidii, rixæ, queriarum, odij, inadvertitiae, vindictæ, & similiuum. Item necessitas beneficentia in temporalibus, & spiritualibus. Et ideo hæc dilectio in particulari ibidem dicitur à Divo Thoma: Non esse de necessitate charitatis absolute, sed esse de necessitate charitatis secundum præparationem animi, ut scilicet homo habeat animum paratum ad hoc, quod in singulari inimicum diligenter, si necessitas occurret. Et hæc fuit sententia Patiū Suarez, Castro Palao, & Fagundez, quos non recte citat Filgueira pro propositione damnata. Videatur Pater Cardenas in explicatio-ne propositionis 10. & 11.

7. In;

7. Inferes primo: Huic præcepto non satisfieri per solos actus externos, quod declaratum etiam est ab eodem Innocentio Propositione undecima. Inferes secundò: Quod etiam debentur proximo actus externi, licet sit inimicus; non tamen debentur ex præcepto, sed solum ex consilio specialia dilectionis signa; sed sufficit, cum à communibus, quæ cum alijs ordinariè exercentur, non excludere. Tertiò: Dari præceptum ad subveniendum proximo etiam inimico in extremæ necessitate constituto, hoc est, quæ periculum vitae, vel etiam gravis, & diurni mortbi affert. Quod intellige etiam ex bonis ad statum aliquo modo necessarijs; non verò ex bonis sibi ad vitam simpliciter necessarijs: quia ex ordine charitatis prius attendendum est sibi, quam proximo.

8. In necessitate autem gravi, ex qua scilicet imminent proximo periculum gravis damni, ut captivitatis, infamiae, &c. datut obligatio subveniendi proximo ex superfluis nature, & statui. Ita Sylvester, & Patres Azor, & Bufembau. Dicere autem, quod in Sacratibus, imo & in Regibus vix aliquid superfluum statui invenitur, & ideo predictos ab hujusmodi obligatione liberari, damnatum est ab eodem Innocentio Propositione 12. Denique in communibus pauperum necessi-

tudin

G 3.

tae

tatibus satisfacit, qui ex bonis superfluis na-
ture, & statui aliquando subveniat. Ita Divus
Thomas, Patres Suarez, & Belarminus apud
Patrem Busembau.

9. Demum, virtuti Religionis opponitur
sacrilegium, quod omnia ferè precepta potest
pervagari. Huc autem propriè spectat super-
statio, quæ est falsa religio, seu cultus vitio-
sus veri, vel falsi Numinis, in qua sèpè inter-
venit pactum explicitum, vel saltē implicia-
tum cum Dæmone. Cujus sunt variæ species.
Sed quod attinet ad nos, scire oportet primò,
quod semper, ac detur in ea pactum explici-
tum cum Dæmone, id debet aperiri in con-
fessione.

10. Secundò: Quod non debet aperiri;
an supersticio fuerit per somma, vel carmina,
vel fortes, vel stellas, vel aves, vel signa ma-
nuum, vel alia hujusmodi: quia hæc omnia
se habent merè materialiter, & sufficit expli-
care in confessione, se velle scire eventus fu-
turos, vel secretos per media omnino impro-
portionata, & inconnexa. Tertiò: Quod de-
bet explicari semper ac insuperstitione aliqua
misfcetur circumstantia, quæ mutet speciem;
Solet enim misceri damnum proximi, sacra-
rum terum absum, idolatria, &c.

11. Ad hoc etiam præceptum spectat obli-
gatio recitandi Officium Divinum. Circa-

quam

quām hic solū advertere oportet primò,
quod qui officium integrum unius diei omit-
tit, probabiliter solū unum peccatum com-
mittit. Unde satis erit, si dicat: *semel omisi*
Officium Divinum. Qui verò per mensem, vel
annum omittit, id debet explicare: quia tot
peccata committit, quot sunt dies: eo, quod
recitatio unius diei non ordinetur ad aliam,
nec cum illa componat unum quid morali-
ter.

12. Similiter, qui voluit omittere unius
diei officium, licet defacto non omiserit, unū
peccatum committit: imò si uno actu voluit
omittere officia unius anni, licet de facto non
omiserit, unum peccatum committit; sed
debet in confessione pluralitatem saltē in
confuso explicare diens: semel volui plura
officia omittere, juxta latius dicta disputatio-
ne antecedenti, sectione 6. à num. 2.

13. Secundò: Qui habet capellaniam col-
lativam, aut aliud beneficium Ecclesiasticum
non satisfacit obligationi recitandi, etiam si
studio litterarum vacet, recitando per alium,
ut est declaratum ab Alexandro VII. Proposi-
tione 21. Tertiò: Non satisfacit, qui in die pal-
marū recitat officium Paschale, ex eodē Ale-
xandro Propositione 34. Unde paritate ratio-
nis nec satisfaciet, illud officium recitando in
majori hebdomada, & alijs diebus specialem

G 4

sig.

significationem habentibus in Ecclesiā , licet
hoc formaliter damnatum non sit. Ita meri-
tò docet Corella. Quartò : Ex eodem Ale-
xandro Propositione 35. satisfacere non po-
test quis unico officio obligationi diei p̄fes-
tis , & crastini. Quintò : Ex Innocentio XI.
Propositione 54. Qui aliqua causa non potest
recitare matutinum , & Laudes, adhuc tene-
tur ad reliquas horas , si potest.

SECT. III. Circa secundūm , & ter- tiūm Decalogi praeceptum.

1. **A**D secundūm praeceptum pertinet blas-
phemia, juramentum, & votum. Blas-
phemia est maledictio , convitium , seu con-
tumelia in Deum , sive fiat, illi malum impre-
cando, sive irridendo, sive ei attribuendo fal-
sa , sive negando vera , sive tribuendo creatu-
ris , quæ ip̄i debentur , sive etiam dicendo
vera , sed quæ ad ejus inhonorationem , seu
vilipensionem tendant. Ubi jam advertes,
blasphemiam , aliam esse hæreticalem , quan-
do quis assertivè vilipendit Deum , credendo
aliquid contra ipsum , verbi gratia , Deus est
injustus. Aliam non hæreticalem , quando
quis non assertivè , sed solùm imprecativè
Deum vilipendit , v.g. maledictus sit Deus.

2. Differt autem i specie una ab alia , quia
in hæreticali præter malitiam contumeliam in
Deum , datur malitia hæresis , unde debet ex-
plicari in confessione. Quod verò blasphemia
sit contra Deum immediatè , sive contra Bea-
tissimam Virginem , sive contra Sanctos , in
sententia probabili non arguit diversitatem
specificam : quia sicut honor , qui Sanctis de-
betur , non est præcisè propter eorum exce-
llentiam nudè sumptam , sed quia ad Deum
ipsi referuntur; sic injuria contra eos per blas-
phemiam facta , non eos afficit , nisi quatenus
etiam referuntur ad Deum. Unde cum ab
uno Deo blasphemiae omnes specificentur,
satis erit blasphemiarum numerum in con-
fessione aperire. Ita Pater Tamburinus ex
Patre Azor.

3. Circa juramentum , & votum id etiam
advertisendum est , quod sive juretur per Deum ,
sive per Crucem , sive per Sanctos , sive vo-
teatur Deo , sive Sanctis , juramenta , & vota
sunt ejusdem speciei. Unde satis erit in con-
fessione dicere : Falso juravi : votum fallum non
servari. Si quis verò rem alias præceptam pro-
miserit voto , aut juramento , v.g. auditio-
nem sacri in die festo , utrumque debet expri-
mtere , quia sunt duo peccata specie distincta ,
aliud contra præceptum Ecclesiæ , & aliud
contra votum , aut juramentum. Imò si quis

vorum aliquod juramento confirmet, duplex etiam malitia dabitur specie distincta in ejus fractione; licet enim votum, & juramentum ad eamdem virtutem religionis spectent, eam tamen respiciunt sub diversa ratione formaliter: Votum enim fidem Deo obstringit, juramentum verò Deum ipsum, ut summè veracem in testem adducit.

4. Qui jurat falso ex consuetudine (idem dic de alijs peccatis) non tenetur consuetudinem in confessione aperire, quia peccata præterita (qua suppono jam alias ritè confessas) non addunt præsenti peccato circumstantiam novam. Si tamen confessarius interroget, tenetur Poenitens talem consuetudinem declarare, ut præceptum est ab Innocentio XI. Propositione 58. Item, qui jurat falso, sed sine advertentia ex consuetudine, tenetur hanc consuetudinem vitare sub mortali, licet sèpè talis excusetur propter inadvertentiam hujus obligationis.

5. Circa auditionem Missæ tertio præcepto contentam breviter adverte primò; satisfacere eum, qui audit ab initio usque ad communionem, vel ab Epistola, vel ut alij ab Evangelio, vel ut alij cum Patre Laiman, quod non approbo, ab offertorio usque ad finem. Secundò: Satisfacere, qui eo tempore recitat horas Canonicas, aut alias orationes;

nes; imò apud Patrem Reginaldum, qui cōtempore confitetur, dummodo intentionem habuerit audiendi Missam, quod plures alij probabilius negant; nisi fortè admodum brevis confessio fuerit. Tertiò: Satisfacere, qui intentionem non habuit satisfaciendi propter oblivionem, vel alia causa, imò etiam; qui intentionem habuit non sati-faciendi, licet peccet eo actu contra obedientiam debitam Ecclesia præcipienti. Et ratio est, quia Ecclesia solum præcipit liberam operis exteri- ni executionem, qua posita, non est in potestate operantis, ut non satisfaciat. Ita ex pluribus Authoribus Pater Busenbaum. Requiritur autem intentio audiendi Missam, quam doctrinam observa pro alijs rebus.

6. Quartò: Ex aliquorum sententia etiam satisfacere, qui exteriorum tantum attentio-nem habet, licet interius sit etiam adver-tenter distractus. Quod & de recitatione Oficij Divini docent Navarrus, Sylvester, & Pater Coninc, nec improbabile putant Patres Lai-man, & Lessius. Et ratio utriusque est; quia Ecclesia non præcipit actus internos. Quæ doctrina potest libenter admitti pro scrupu-losis. Quintò: satisfacere, qui simul in duobus altaribus, inter se non distantibus, audit duas Missas integras, vel qui divisivè dimidium Missæ unius Sacerdotis, & dimidium

audit alterius: non verò, qui simul, hoc enim damnatum est ab Innocentio XI. Propositione 53.

7. Circa opera, quæ diebus festis prohibentur, id solum occurrit, omnia opera servilia, quæ prohibentur, excusari à peccato, tūm consuetudine, tūm necessitate, tūm dispensatione Episcopi, aut Parochi, si non detur facilis ad Episcopum accessus: tūm etiam parvitate temporis, quæ à peccato gravi excusat, ut per horam laborare, maximè si labor non sit nimis fatigans corpus. Imò duarum videtur (ait Pater Busembau) mortalitis damnare, si quis duas, aut tres horas impendat. In causis verò forensibus, & judicialibus, quæ etiam prohibentur, non tam quantitas temporis, quām qualitas operis attendi debet. Unde grave peccatum esset venditio rei magni momenti, & cum magna solemnitate, licet brevi tempore facta.

8. Ad hoc etiam præceptum reducitur jejuniū; constatq; primò, ex alibi dictis, illius fractionem contra duplex præceptum unicum esse peccatum; duplex vero, si contra præceptum sit, & contra votum, vel poenitentiam. Secundò: In jejuniō duplex inveniri præceptum, alterum positivum solum comedendi una vice, & ideo solum committitur peccatum in secunda comeditione, non verò,

verò in tertia, aut quarta: alterum negativum non comedendi carnes, quod cum negativum sit, obligat semper, & pro semper, & ideo toties committuntur peccata distincta in eadem die, quoties sunt comeditiones carnium moraliter distinctæ.

9. Tertio: Quod non comedio carnium est de esentia jejuniij: unde quoties quis carnes comedit licet, vel illicet, non ultra obligatur ad jejuniū illa die, licet adhuc maneat obligatio non edendi carnes: unde qui propter infirmitatem, vel alia causa licet carnes comedit, deobligatus est à jejuniō. Qui vero propter easdem causas dispensatus est solum circa jejuniū, non ideo de obligatus est à non comeditione carnium. Denique, qui comedēdo carnes frangit jejuniū, debet utrumque in confessione aperire, quia violat duas obligationes inter se separabiles.

10. Hæc scripta, & esugestu dictata sunt ex valde probabili plurium doctorum sententia. Postea verò SS. D. noster Benedictus XIV. duo Decreta expedivit in forma Brevis anno 1741. alterum incipiens: *non ambigimus*; alterum verò: *in suprema*. Quæ Decreta publica fecit in Hispania Illius. Inquisitor Generalis in Edicto expedito die 31. Januarij anno 1747. Et licet tam Decreta Pontificia, quām præfatum Edictum non sint adhuc Mexici publicata,

tata , quia tamen publicari possunt ; hic ea exponam , & advertentias aliquas adjiciam , quibus aliquibus dubijs , quæ inâe emergere possunt , fatis occurram .

11. Primo ergo p̄ceptit Summus Pontifex , ut in diebus quadragesimalibus , & alijs , in quibus viget Ecclesiæ præceptum jejunandi , qui impediti non sunt aliqua evidenti iuris naturalis necessitate , vel aliquo Pontificio privilegio non gaudent , una solum utantur comeditione piscium . Qui verò licentiam habent carnes illis diebus edendi , eo quod illis piscium comedio nociva sit , unica etiam utantur comeditione carnium , prorsus apiscibus abstinentendo , & in reliquo consuetam jejuni formam obseruent , ita ut etiam in collatione nocturna carnes manducare non possint , sed legumina , aut fructus , quibus , & in ea quantitate , qua vesci solent Personæ tis moratæ conscientia .

12. Secundò : Precipit sub mortali ijs , qui licentiam comedendi carnes alijs imperiunt , ut illis advertant obligationem , quâm habent in reliquo praeter esum carnium , jejuni formam servandi . Additque præceptum non comedendi pisces etiam ad Dominicas quadragesimales , in quibus non viget jejunium , extendi .

13. Tertiò declarat : Eos , qui habita-

cen-

centia possunt comedere carnes , posse etiam ova , & reliqua lacticinia manducare , & similiter ea posse manducare , qui licet licentiam habeant carnes manducandi , illa uti nolunt .

14. His positis ad vitandos scrupulos ad verto primò : Prohibitionem Pontificiam solum versari circa pisces , non verò circa olera ; legumina , & alia , quæ in diebus jejuni vesici solent . Secundò : Quod hi qui propter provectionem ætatem , aut propter nimium quotidianum laborem juxta Doctorum sententias à jejunio deobligati sunt , si alias licentiam etiam habent carnes comedendi , non tene ri in reliquo formam jejuni servare . Tum quia Decreta Pontificia , ut etipsum Edictum Inquisitoris Generalis declarat , loquuntur de ijs , qui impediti non sunt aliqua evidenti iuris naturalis necessitate . Talis autem est ætas valde proiecta , aut nimius labor quotidianus . Tum quia præcepta Pontificia præcipue tendunt contra eos , qui dicebât de obligatos esse à jejunio ex eo præcisè quod licentiam comedendi carnes habeant . Unde qui aliunde deobligati sunt à jejunio , si simul comedendi carnes licentiam habeant , non remanent ad unicam carnium comeditionem adstricti .

15. Tertiò : Qui licentiam habent carnes comedendi , non solum quia pisces illis nocivi sunt ,

funt, sed propter aliam etiam habitualem infirmitatem, aut stomachi debilitatem, si per comedionem carnium tali infirmitati, aut debilitati sufficienter occurritur, manebunt in reliquo obligati ad formam jejunij letvandam.

16. Quartò: Quod ij qui licentiam habent carnes comedendi, in alijs diebus, in quibus non datur obligatio jejunij, sed solum obligatio à carnibus abstinendi, quales sunt dies veneris, possunt in illis diebus ovis vesci, & lacticinijs, imò, & carnes cenare: quia præcepta Pontificia solum loquuntur de diebus jejunij.

17. Ad extremum adverte, quod per Bullam Cruciatæ nemo potest à præfatis præceptis liberari: Bulla enim Cruciatæ solum concedit, ut ex licentia utriusque Medici spiritualis, & corporalis possit quis diebus prohibitis carnes, & lacticinia manducare; non verò deobligat illum à jejunio, nec facultatem concedit carnes simul, & pisces comedendi.

SECT. IV. Circa quartūm, & quintūm Decalogi præceptum.

1. **O**mnis injuria gravis, qualis est percusio, occisio, contumelia, detrac-

tracio, infamatio, & si qua est alia, facta Parentibus, filijs, Avis. Proavis, marito, uxori, fratri, forori, non verò contra alios propinquitatis gradus, inducit malitiam specie distinctam, aperiendam in confessione contra virtutem pietatis, & amoris præcipui illijs debiti. Non tamen erit necessarium determinatè aperire, an injuria facta fuerit Patri, an verò fratri, &c. quia id solum aggravat magis, aut minus intra eamdem speciem. Plus tamen requiritur, ut peccet Pater contra filium, quam ut peccet filius contra Patrem: nam percussio, vel contumelia, quæ facta à Patre in filium propter autoritatem Paternam est levis, erit gravis facta à filio contra Patrem.

2. De injurijs factis Religioso, vel Sacerdoti, idem existimo cum Bonacina contra Patrem Tamburinum, asserre scilicet specialem malitiam in confessione aperiendā: quia in communi hominum estimatione datur specialis deformitas contra statum. Similiter injuriæ factæ Principi, aut superiori, ut superior est, vel quæ cedant in detrimentum illius ut talis: quia tunc laeditur virtus observantiae ipsi debita. Injuria verò facta contra Benefactorem etiam insignem non assert specialem malitiam aperiendam in confessione: quia virtus gratitudinis, quæ tunc laeditur, non

non infert obligationem saltem gravem.

3. Quæres: An idem, quod de contumelia, detractione, &c. dicendum sit de furtò? Respondeo negativè. Unde non erit circumstantia aperienda, quod filius suretur à Patre v. g. nisi quando indè Pater de pauperaretur: tunc enim solum in eo casu esset contra pietatem.

4. Circa quintum Decalogi præceptum diximus supra de eo, qui uno iictu plures simul occidit, aut vult occidere. Hic aliqua notanda sunt. Primo: Qui occidit aliquem, illum specialiter discerpendo, extrahendo cor, jecut, vel quid simile perpetrando, speciale malitiam feritatis admittit aperiendā in confessione. Homicidium, vel percussio gravis cum sanguinis effusione in loco sacro, habet adjunctam malitiam sacrilegij in confessione explicandam: quod non extendendum est (ait cum Cardinali de Lugo Pater Tamburinus) ad percussionem quamlibet gravem, v. g. verbera ab inimico inflicta sine effusione sanguinis: quia Ecclesiæ prohibitio solum meminit de homicidio, & percussione cum sanguinis effusione. Contrarium tamen tenet Pater Fagundez, cui magis adhæreo, maximè si percussio sit publica, & cum gravi irreverentia loci sacri, qua independens est à prohibitione Ecclesiæ, ex qua

qua solum infertur, tunc non dari violationem loci sacri, quæ ritu reconciliationis indecat.

5. Tertio: Qui non immediate occidit, sed ramen lethaler vulnerabit, vel venenū lethale propinavit, vel consilium dedit tendens ad mortem alicujus, satis erit, si dicat in confessione: *Vulneravi lethaler, venenum lethale propinavi, dedi consilium efficax ad mortem*, quin explicit sequatam, vel non sequuntur fuisse mortem, quia peccatum solum stetit in causa, non in effectu, & morte sequuta: & potest accidere, ut quando mors sequatur, jam delinquens sit contritus, & in gratia, & idem dic de alijs materijs, in quibus peccatum solum fuit in causa. Ali quando verò per accidens id erit necessarium explicare propter circumstantiam censuræ, vel casus reservati, quæ fortè interveniat, vel ut penitens cognoscat, quām obligationem habeat restituendi.

6. Quartò: Qui vult, seu desiderat simpliciter malum aliquod proximo, non est opus, ut aperiat, quod malum desideravit, an mortem, an infamiam, quia illa omnia quando sistitur in ea voluntate simplici, & inefficaci sunt contra charitatem in genere, qua tenemur non velle malum alicui, non verò læditur, nec lædi desideratur jus parti-

culare, idem est de gaudio, quo quis gaudet de morte, aut infamia proximi; unde satis est si confiteatur: gravissus sum de gravi malo proximi; aliter est si desideraret, vel gauderet de tali malo qua tali, v.g. in honore: tunc enim id aperiendum est. Ita P. Moya infra citandus.

7. Si verò quis velit inferre malum proximo, vel id desideret, debet aperire speciem mali, mortem v.g. vel infamiam, quia si-
cūt ipsa objecta volita executioni mandata specie differunt, & deberent absque dubio aperiri, ita ipsa desideria malum inferendi contrahunt etiam diversam malitiam, non verò opus est individuationem mali aperire, v.g. an desideravit furari equum, an pecuniam. Videatur citatus Moya tom. 1. tract. 3. disp. 3. q. 3. c. 9.

8. Quidam: Qui proximo vult malum aliquod, quatenus ipsi bonum est, non peccat, ut si desideret morbum, ut à peccatis resipiscat, mortem, ne ultra vivens Deum offendat: similiter non est peccatum tristitia de bono alicuius, quatenus ipsi malum est, ut de sanitate alicuius, qui ex ea sumit occasionem peccandi. Nec qui ob bonum publicum desiderat mortem alicuius, v.g. Hæresiarchæ, imo nec qui optat mortem sibi, vel alteri ad vitandum grave aliud
dam.

damnum imminens ipso persona, cui desi-
deratur, ut gravem infirmitatem, gravem
infamiam, vitam valde acerbam, &c.

9. Non verò licet etiam inefficaciter mor-
tem alicui desiderare, aut de illa gaudere
propter aliquod temporale emolumentum;
nec filio desiderare mortem Patris propter
eventuram hæreditatem, nec propter illam
gaudere de Parricidio etiam inebritate à se
perpetrato, ut est declaratum ab Innocen-
tio XI. Propositionibus 13. 14. & 15.

SECT. V. Circa sextum, & nonūm Decalogi præceptum.

1. IN rebus tam lutoſis, ac fætidis, que-
his præceptis prohibentur, satis erit
ea quæ magis practicæ Confessariorum ex-
peditioni convenienter breviter, & pertrans-
nam declarare, discurrendo circa delecta-
tiones, desideria, colloquia, & singulas spe-
cies in quibus exterius luxuria consumatur.

2. Primò igitur circa delectationes, &
desideria adverte, quod delectatio differt à
desiderio in eo quod delectatio fit actus in-
efficax, qui in solo actu interno consum-
matur, & ideo dicitur morosa, quia cum
peccans non transeat ad volendum exequi

id de quo delectatur, moratur, & quiescit in ipsa delectatione; desiderium vero est actus ex se efficax, & consummatur, sive consummari appetitur in executione operis externi.

3. Certum ergo est, desiderium includere malitiam objecti desiderati, unde debet aperiri in confessione species talis objecti, an scilicet fuerit persona sacra, nupta, &c. quia desideria sumunt specificationem ab objectis desideratis; delectatio vero morosa, in valde probabili sententia, quam tenent PP. Valsquez, Castro Palao, Tamburin, & plures alii aliter se habet, nec opus est in confessione aperire personas circa quas talis delectatio est habita, quia cum solum consummetur in ea voluptrate interna, sine desiderio violandi ius aliquod speciale personae, inde est quod totam suam malitiam praeceps desumat ex intemperantia in re venerea solum in genere.

4. Si vero quis delectaretur de persona ut tali, v. g. de copula cum conjugata ut conjugata, tunc deberet persona aperiri juxta proximè dicta sect. antecedenti num. 6. sicut etiam si quis delectaretur de actu sodomitico, quia tunc delectatio versatur in illum ut distinctum ab actu naturali. Idem quod de delectatione, dicendum est de ac-

pectu venereo, qui non ultra progrediatur ad concupiscendam personam, quia tunc etiam tota delectatio visus interius consummatur; si vero progrediatur ad aliquem actu externum, ut oscula, amplexus, &c. tunc etiam circumstantia personae debet aperiri, quia jam exterius actio consummatur.

5. Religiosus, vel aliis habens votum castitatem simpliciter, si habeat delectationem morosam debet explicare suum votum; conjugatus vero illam habens non debet explicare suum statum; disparitas est quod vobis simpliciter castitatem, totum se Deo consecrat interius, & exterius, & ideo etiam per delectationem morosam violat jus Dei, & virtutem Religionis; conjugatus vero solum prælitit fidem coniugi circa corpus, non circa mentem, & ideo talis fides solum violatur per actus externos, vel per internos ad externa tendentes, ut sunt desideria juxta proximè dicta.

6. Secundò: Circa locutionem turpium nota, quod si quis dum de turpibus loquitur, ea ipsa objecta concupiscat, & desideret, debet materiam, seu objectum aperire; si vero delectetur solum de ipsa turpi narratione, vel de ipsis objectis per narrationem representatis sine desiderio tamen illorum, satis est si dicat in confessione: locu-

tus sum turpiter me delectando ; quod patet ex proximè dictis.

7. Idem dicendum est de eo, qui absque desiderio se jactet, vel laudet de peccato in honesto, non enim debet explicare statum personæ etiam si cū jactantia habeat delectationem, nisi forte jactantia, & delectatio esset de actu venereo habito cum tali persona ut tali juxta dicta ; quando ergo jactantia, & delectatio dantur, utrumque debet explicari, quia delectatio venerea, & jactantia differunt specie ; si vero sola jactantia detur, ut sepe contingit absque delectatione, satis probabile est quod docent PP. Palao, & Täburinus, tunc satis esse si dicatur in confessione : *jactari me de peccato mortali*, quin aperiantur species peccati, an scilicet fuerit fornicatio, adulterium, an furtum, an homicidium.

8. Et ratio est, quia tota malitia illius jactantiae stat in eo quod offensa Dei sumatur ut medium ad captandam laudem, & gloriam apud homines, quæ magna est Dei irreverentia, id quod æquè in omnibus mortalibus reperitur, sicut qui confitetur tacuisse malitiosè peccatum in confessione, non tenetur aperire, quod peccatum illud fuerit sed fatus erit, si illud inter alia peccata confiteatur, quia sacrilegium, & irreverentia, quæ sit Sacramento, eadem est sive hoc, si. illud peccatum taceatur,

9. Si

9. Si vero cum te jactas de peccato, alia circumstantia intercesserit, v. g. scandali, de decoris proximi, &c. ea erit aperienda; item jactantia eadem est in ordine ad confessiōnem, sive verè commissaris peccatum, de quo gloriaris, sive non, quia in utroque causa equè assumis offendam Dei pro medio ad laudem obtinendam, unde si verè commissisti illud peccatum, & jam aliunde illud confessus es, non teneris, quando confiteris jactantiam, illud iterum aperire, & satis erit si dicas : *jactavi me de mortali*, quin exprimas, quod verè commisi.

10. Idem quod de jactantia de proprio peccato, dicendum est, si landes alterum de peccato, semper tamen addendo circumstantias, quæ fortè intercedant, ut si delectationem simul habeas vel laudatione tua alteri præbeas occasionem complacentia, & delectationis de peccato. Denique si te, vel alium laudes non de peccato, sed de ingenio, dexteritate, aut industria, qua perpetratum est, absque periculo complacentia, vel scandali, non esse peccatum mortale asserit cum P. Sanchez, P. Tamburinus.

11. Tertio: Circa primam luxuriæ speciem, quæ est simplex fornicatio, nempe concubitus virti cum siemina nulla interveniente circumstantia matrimonij, voti, consensu-

gui-

guinitatis, &c. adverte, non esse necessarium explicare numerum cum quibus peccasti, sed actum, unde qui cum tribus feminis ejusdem rationis rem habuit, semel cum singulis, satis est si dicat: *ter fornicatus sum*, similiter si sit cum tribus conjugatis, satis est dicere: *ter adulterium commissi*, & sic in alijs speciebus. Fidelis peccans cum infidelis non ideo incurrit novam malitiam in confessione aperiendam, quia licet detur prohibitio Ecclesiae, ut ejusmodi contrahant matrimonium, ea non extenditur ad nostrum casum.

12. Quando in congressu venereo non servatur situs, & modus naturalis, si tamen servatur vas naturale, nec periculum adit pollutionis extra vas, non est circunstancia necessario aperienda in confessione, quia solum est peccatum veniale. Imo inter conjuges cum id aliqua necessitate honestatur, nec veniale. Copula incepit, sed non absolute, debet ita explicari, quia in affectu fuit fornicatio, & in re solum fuit tactus impudicus, addendo insuper si forte pollutio extra vas intercessit.

13. Quarto: Circa stuprum quod est secunda luxuria species, adverte, esse concubitum viri cum virginе ipsa repugnante, nam ei consentiente ex probabilissima sententia est

est simplex fornicatio; unde sequitur statutum virginitatis, nec in actibus externis, nec in desiderijs deberi in confessione explicari, nisi virgo ipsa repugnaret, ideoque neque vir, neque femina, qui prima vice peccantes voluntariè virginitatem amittunt, tenentur circumstantia virginitatis explicare. Hic autem obiter scias, quod qui vi, vel fraude, vel promissione virginem defloravit, teneatur vel eam ducere, vel dotare, & solvere quod promisit; si vero eam consentientem defloravit absque ulla promissione, ad nihil tenetur. Ita ex P. Lesio, P. Tamburinus.

14. Quinto: Circa raptum adverte, ille esse cum persona aliqua violentè abducitur ad turpem actum cum ea exercendum, unde disert à stupro, primo, quia stuprum semper est cum virgine, raptus vero cum quilibet persona etiam ejusdem sexus. Secundo: quod ad stuprum sufficit violentia, vel ad sumum fraudis, ad raptum vero præter violentiam requiritur abductio; circumstantia vero raptus semper est explicanda in confessione, quia est specialis malitia contra justitiam.

15. Sexto: Circa adulterium adverte illud esse cum saltem alteruter coeuntum est conjugatus, quod si sit uterque, dari duplum malitiam aperiendam in confessione, di-

ximus supra disput. 12. sect. 6. n. 3. Nec tollit malitiam adulterij, quod conjux adulterantis in actu peccaminoso consentiat, ut est declaratum ab Innocent. XI. propositio- ne damnata 50. quia etiam illa, vel illa co- sentiente, sit injuria statui, & Sacramento Matrimonij. Observa tamen, quod Sponsus solum de futuro non debet hanc circunstantium explicate, si contra castitatem pec- cet, ut ex Basilio Pont. docet Tambur. quia per Sponsalia non dum traditur jus in cor- pus, sicut qui vovet Religionem se ingressu- rum, peccans contra castitatem, non tene- tur votum explicare, quia per promissionem religionis, non adhuc contraxit obligatio- nem voti castitatis. Aliter dicendum vide- tur de Sponsa, maxime si virgo fuerit, & ante matrimonium virginitatem amittat, quia corpus suum alteri promissum, notabiliter corrumpit. Vid. P. Busemb. lib. 6. tract. 6. cap. 1. dub. 2. n. 3.

16. Septimò : Circa incestum adverte, eum esse peccatum luxuria cum persona con- juncta, vel carnaliter per consanguinitatem, aut affinitatem usque ad quartum gradum inclusivè (nam in alijs gradibus jam erit simplex fornicatio) vel spiritualiter per Bap- tismum , aut Confirmationem , quæ con- junctio , & affinitas datur inter Baptizantē,

&

& Baptizatum , inter Patrinum , & Matri- nam cum ipso Baptizato , & ejus Parenti- bus , & inter Baptizantem , & Parentes Ba- ptizati ; quod idem est respectivè in confis- ratione ; vel tandem legaliter per adoptio- nem alieujus in filium , & hæc conjunctio datur inter adoptantem , & adoptatum ; in- ter adoptatum , & filios adoptantis , qui in ejus sunt potestate , inter adoptantem , & uxorem adoptati , & inter adoptatum , & uxorem adoptantis.

17. His suppositis probabile est ex D: Thom. nec consanguinitatem , ab affinitate specie differre, nec (ex P. Tambur. & Filliu- cio afferente esse doctrinam D. Thomæ , & Thomistarum) unum gradum consanguini- tatis, aut affinitatis ab alio, nec (ex Card. de Lugo , & eodem Tambur.) adoptionem à consanguinitate , & affinitate , unde fatis erit in confessione dicere: *incestum commis-* quin explicetur consanguinitas , vel affinitas, vel adoptio, aut earum gradus , & diversi- tas : & ratio est , quia in his omnibus una est specie diformitas contra reverentiam debitam conjunctis, licet modo magis, modo minus gravis propter majorem , aut mino- rem conjunctionem ; magis autem , & mi- nus , non variant speciem.

18. Incestus vero cum conjunctis spiri- tua-

tualiter specie differt ab alijs incestibus propter circumstantiam Sacramenti, ratione cuius reducitur ad quoddam genus factilegij, unde id erit aperiendum in confessione, non vero, an conjunctio fuerit ex baptismo, an ex confirmatione; nec an baptizans, v. g. peccaverit cum baptizata, an cum Matre ipsius, quia semper est eadem specie irreverentia facta personis ex intuitu, & ratione Sacramenti conjunctis.

19. Insuper, quia ex sponsalibus de futuro validè initis oritur impedimentum, quod dicitur publicæ honestatis dirimens matrimonium inter sponsum, & consanguineos sponsæ in primo gradu, & è contra, quod impedimentum etiam oritur ex matrimonio rato non consummato dirimens tamen usque ad quartum gradum, etiam si matrimonium fuerit iritum ex quocumque capite, praterquam ex defectu consensus; in his ergo etiam committitur incestus contra reverentiam conjunctis debitam, propter quam conjunctionem positum est ab Ecclesia impedimentum dirimens matrimonium, non vero erit explicanda persona, nec gradus propter dicta.

20. Denique malitiam habet incestus explicandam in confessione peccatum sodomitæ commissum cum aliqua persona viro, vel

vel famina conjuncta conjunctione aliqua ex dictis, quia etiam est contra reverentiam debitam conjunctis, licet per hujusmodi incestum non incurvantur penæ latæ contra incestuosos, solum enim fulminantur contra incestum propriè dictum, scilicet media copula naturali; non vero erit opus in confessione explicare personam, sed satis erit dicere: *comissi incestum sodomiticum*, addendo tamen si incestus fuerit propter conjunctiō nem spirituale, juxta jam proximè dicta num. 18.

21. Octavò: Circa sacrilegium adverte, esse peccatum contra castitatem, cuius malitia specialis contrahit vel ratione personæ sacræ, vel ratione loci facri. Circa personam facram, nihil occurrit dicendum, præter ea quæ diximus disp. 2. sect. 3. n. 8. in fine, & sect. 9. n. 1. & alibi sparsim, solum adverte, quod si votum castitatis non fuerit totale, solum erit malitia sacrilegij pecare in eis ad quæ se votum extenderit.

22. Circa locum diximus eadem sect. n. 8. 9. & 10. quid intelligatur nomine loci facri. Hic scias quod omnis voluntaria pollutione, & copula illicita in loco sacro habet in communioni sententia malitiæ sacrilegij, & cum est notoria violat Ecclesiam; non vero eam contrahit copula licita inter

con-

conjuges, quando non est notoria; & adest necessitas. Eamdem malitiam contrahunt oscula, tactus, & locutiones turpes, maxime si publicè fiant, propter magnam loci sacri irreverentiam. Eamdem contrahit apud PP. Tambur. & Diana, qui dum sacram facit, dum fert hostiam ad infirmum, dum ministrat alteri Eucharistiam, dum actu communicat, vel immediate post, dum adhuc manent species sacrae, sæminam concupiscit, vel aliud quid gravè contra castitatem admittit propter peculiarem irreverentiam, quæ sit Deo.

23. Qui verò diebus festis, vel sacris etiam si sint majoris hebdomadæ peccat contra castitatem, non inde contrahit novam specie malitiam explicandam in confessione; & idem est si contra aliam virtutem peccet, nisi forte magna, vel valde dissoluta irreverentia sequeretur, ut si comedias, ludos publicos, &c. in die, v. g. feria quintæ, aut sextæ majoris hebdomadæ exhiberet. De sacrilegio confessarij solicitantis diximus disp. 2.

sect. 9. n. 4.

SECT. VI. De peccatis contra naturam.

1. Peccata, quæ dicuntur contra naturam sunt moliities, sodomia, & bestialitas, quæ quidem sunt specie infima distinctæ, ut est declaratum ab Alexandro VII. in damnatione propositionis 24. Moliities est voluntaria pollutio absque concubitu, & est prohibita ipso jure naturæ, ut etiam constat ex declaratione Innocent. XI. propositione 49. quod si quis dum illam habet, habeat etiam cogitationem aliquam venereum, debet illam explicare in confessione, addendo statum personæ, circa quam cogitavit, si cogitatio fuit cum desiderio conjuncta juxta supra dicta. Item debet quis explicare si ad pollutionem usus fuerit manibus, vel alijs partibus alterius personæ, & si forte sit specialis aliquis affectus ad vas præposterum, vel habeatur pollutio cum persona ejusdem sexus ex affectu ad tales sexum, tunc in utroque casu pollutio inducit malitiam sodomiae, non verò aperiendum est in confessione, si quis ad pollutio nem uratur inanimato aliquo instrumento.

2. Si quis alium suis manibus polluat pli,

plicandum est in confessione propter coope-
rantiam cum peccato alterius, & etiam ex-
plicandus est status illius an conjugatus, an
Sacerdos, &c. si vero te polluat, non tene-
ris explicare statum illius, juxta dicta disp.
2. sect. 9. n. 2. de eo, qui habens votum ca-
stitatis alium consilio, vel alio modo ad pec-
candum contra castitatem inducit, nisi for-
tè ille etiam delectatione, desiderio, vel
alio modo contra castitatem peccet, quod
semper accidet, quia tunc cooperaris
illius speciali malitia.

3. Addit P. Tambur. ex P. Saneh. quod
frigidus, vel eunuchus peccans cum femi-
na debet, se esse talem explicare, quia tunc
præter malitiam fornicationis addit etiam
malitiam contra naturam, eo quod sit fus-
tratio finis naturalis scilicet generationis,
atque inutiliter proprium, & femineum se-
men provocetur.

4. Sodomia alia est perfecta, scilicet
concupitus duorum ejusdem sexus, alia im-
perfecta, scilicet, concubitus viri cum fe-
mina in vase præpostero, & utraque est spe-
cie distincta, ideoquæ explicanda in con-
fessione. Ad perfectam sufficit motivum;
scilicet affectus ad indebitum sexum; ad im-
perfectam sufficit affectus ad partem præpos-
teram; unde si concubitus maris cum fe-
mis

fina sit naturalis ex affectu ad sexum fami-
neum, est solum copula fornicaria, adul-
terina, &c. si cum affectu ad partem præ-
postera est sodomia imperfecta; si deni-
quæ sine concubitu detur merè ad explen-
dam libidinem, erit mollitiae.

5. Bestialitas est concubitus cum re ani-
mata non ejusdem specie cum homine, nec
requiritur quod in confessione aperiatur quod-
nam genus animalis fuerit. Huc reducitur
coitus cum Dæmoni, qui specialiter est expli-
candus, quia præter malitiam bestialitatis
superaddit peccatum in eo commercio cum
Dei inimico, & insuper quam formam sump-
serit Dæmon an viri, an feminæ, an nup-
tae, &c. quia tunc additur affectus ad talem
speciem.

6. Ad finem adverte, Confessarium in
rebus venereis interrogandis prudentissimum
esse debere, maximè cum feminarum, aut
puerorum confessiones excipier; & ut DD.
adverfunt, minus inconveniens est, ut ali-
qua peccata hujusmodi minus perfe-
ctæ intelligat, quam ut Pœni-
tenti, vel sibi scan-
dalum creet.

*** ***

SECT. VII. Circa septimum, & decimum decalogi præceptum.

1. **D**iximus de quantitate furti non debet explicari in confessione disp. 2. sect. 9. n. 5. & de futuro in loco sacro ibidem n. 8. 9. & 10. Nunc adverte primò ab omnibus DD. indecissum relinqu quænam sit quantitas gravis, ut furtum sit peccatum mortale. Praxis autem in America nostra est, quod octo regalia reputentur materia gravis respectu cuiuslibet etiam ditissimis quatuor verò respectu mediocriter divitis, duo respectu pauperis, imò respectu Indorum, qui diurno labore, & sudore vix unicum regale lucrantur, unicum erit materia gravis; imò minor quantitas aliquando sufficiet, si in notabile detrimentum personæ cedat.

2. Adverte secundò: Materiam esse gravem, etiam si quis eam minutis furtis furetur; contraria enim propositio damnata est ab Inn. XI. quæ inter 65. erat 38. asserens: Non tenetur quis sub pena peccati mortalis restituere quod ablatum est per pauca furtæ quantumcumque sit summa totalis, quod verū est sive quis ab uno, sive à pluribus furetur; & ratio

tio est, quia si fuerit ab uno, lèdit graviter iustitiam commutativam, quæ præcipit, ne cui fiat injuria gravis, & grave damnum, hoc autem fit, etiam si fiat per pauca furtæ; si vero à pluribus furetur, rem levem à singulis, licet tunc non lèdatur graviter iustitia commutativa, quia nemini fit injuria gravis, & grave damnum, lèditur tamen graviter iustitia legalis, quæ procurat Reip. bonum, contra quod bonum est, si quis per levia furtæ ditesceret, & aperiret janua latrocinijs, nec homines industriosæ sua rapacitate confisilabori incumbere vellent.

3. Sed tamen adverte tertio: Communem esse doctrinam, quod in eo qui ab uno sapientur pauca, si detur notabilis interruptione temporis inter furtum, & furtum, ita ut non videatur fieri ex industria, sed data occasione, requiritur major quantitas ad peccatum mortale, quām si simul furaretur, & major quando à pluribus simili temporis interruptione furatur, magis enim requiritur ut lèdatur graviter iustitia, & bonum commune Reip. quām ut lèdatur iustitia commutativa, & bonum peculiare alicujus personæ. Quæ autem major quantitas ad mortale sufficiat, non adeo constat. P. Moya in hoc secundò casu requirit 40. regalia, Diana duplo majorēm quantitatēm requirit,

quam ordinatiam, qualis erit 16. regalium.

4. Sed placet omnino P. Cardenas, qui cum PP. Rebello, & Sanch. in primo calu, quando scilicet quis ab uno furatur, maiorem duplo quantitatatem requirit, quod discernendum erit ratione qualitatis personæ, qua si talis sit, ut ab ea furari simul quatuor regalia sit mortale in furtis minutis, & die eto modo interruptis requiratur ad mortale quantitas octo regalium, & sic de alijs proportione servata. Quando vero quis à pluribus furatur, major quantitas quam duplex requiratur; in quo semper attendendum est iudicio viri prudentis, & litterati.

5. Adverte quartu: Rapinam, quæ præter rei alienæ usurpationem, addit violentiam, esse specie distinctam à furto, & ideo specialiter aperiendā in confessione; quod vero damnum fiat hoc, vel illo modo, vel illo instrumento, quod fiat per dolosum contractum, vel per usuram, vel alio modo non variat speciem, nisi aliunde alia misceatur circumstancia, quæ debeat in confessione aperi.

S E C T. VIII. Circa oclavum decalogi preceptum.

4. Præter sparsim jam dicta de detractiōnibus, & contumelij, præsertim disp.

2. sect. 5. n. 5. & sect. 6. n. 7. & in hac disp. sect. 4. n. 1. & 2. nunc adverte primo, quod sive proximus fuerit infamatus ut fur, sive ut hæreticus, sive fuerit Rex, aut Episcopus, aut Sacerdos, sive fuerit coram pluribus, sive coram paucioribus semper detractio, & infamia remanent magis vel minus graves intra eandem speciem, unde satis est dicere in confessione: graviter detraxi, aut infamavi, ita P. Tambur. ex PP. Molina, Lugo, Azor, & alijs, & idem dicendum est de iudicio temerario.

2. Secundu: Probabile est ex eodem Tambur. non differre specie falsum crimen imponere, & verū; sed occultum revelare, quia utrumque eamdem bonam existimationem kedit. Tertio: Si in detractione, alia misceatur circumstancia mutans speciem, ea erit aperienda, ut si ex detractione proximo damnum immineat vitæ, honoris, aut bonorum, vel si qui te detrahentem audit, galvisurus sit de malo proximi, quia tunc est circumstancia scandali. Quartu: Sulurro, qui non solum detrahit, sed detrahendo discordias sensitat, & pacem turbat, debet hoc in confessione aperire, quia præter detractionem, novam illam speciem malitia contra charitatem incurrit.

3. Quates, an sine peccato detractionis posse

Posuit quis complicem in confessione aperire? In hac difficultate utrimque probabilitas disputatur, & quæstio procedit quando quis nequit integrè suum peccatum declarare, quin complicem aperiat, ut qui non habet consanguineam aliam, nisi sororem quam Confessarius agnoscit, non poterit incestum confiteri, nisi detegendo sororem Confessario. Respondeo; quod tunc tenetur, si commode potest, adire, vel expectare unum aut duos dies alium Confessarium, cui non sit nota soror; & si id non potest, vel consolationem habet in confitendo huic Confessario, tenetur suum peccatum integrè aperire, licet complex innotescat. Primo: Quia magis jus quis habet ad suam famam servandam, quam ad servandam famam proximi, & tamen nemo excusat, ne aperiat sua propria scelera Confessario. Secundò: Quia ut est valde probabile, non peccat saltem mortaliter; qui defectum proximi uni, vel duobus viris prudentibus illum alijs non manifestatur narrat: ergo multò magis Confessario sub confessionis sigillo. Tertiò: Quia cum complex peccat videtur cedere jure suos, scit enim tale peccatum à socio foris in confessione aperiendum.

4. Imò ex eodem P. Tambur, idem dicendum est de peccato veniali quod nequeat

ape-

aperire, nisi intelligatur peccatum mortale complicis, & de peccato alias ritè confessio, & absoluto, quando appareat eadem ratio consolationis spiritualis, vel petendi consilium; que si nulla appareat, cum alias non detur præceptum ea peccata confitendi, tenetur ex charitate illa non confiteri.

SECT. IX. An Confessio debeat semper esse integra materialiter?

1. C^{on}fessum est regulariter loquendo ita esse debere adeo, ut nullum peccatum mortale, quod post sufficientem discussionem in mentem occurrat, taceatur; aliquando verò sufficit integritas formalis; id est, quæ hic, & nunc sufficiat ad Sacramentum poenitentie, etiam si aliquid, vel aliqua peccata taceantur; hoc autem evenit quando quis physicè, vel moraliter est impotens omnia explicare; ut est primo, mutus, & surdus, qui solum tenentur dicere per nutus, vel aliter quantum moraliter possunt. Secundo: Ignatus idiomatis tempore præcepti, vel alterius necessitatis, potest absoluvi etiam si non bene intelligatur, nec talis tenetur per interpretem confiteri, nisi ad sumnum in periculo mortis, imò tunc sufficiat aliqua confiteri.

2. Ter-

2. Tertiò: Moribundus usū linguae destitutus si petat absolvi, vel alia signa doloris det, vel ante dederit, etiam si tunc Confessarius non fuerit p̄f̄sens, debet absolvi sub conditione; quod si nullum signum dederit, non potest in communiori sententia absolvi, quia tunc nulla datur sensibilis confessio, adhuc per signa, qua possit esse materia Sacramenti poenitentie; quia tamen aliqui D.D. putant ejusmodi moribundū satis petere confessionē pec Christianos mores tota vita sensibiliter peractos, censet P. Tambur. tutum in praxi talē absolvere sub conditione, quia per hanc caveretur injuria Sacramenti, & alias consulitur quantū potest saluti moribundi. Imo si quis actualiter peccans destituantur sensibus, licet in communissima sententia nequeat absolvi, si nullum signū dederit doloris, & voluntatis confitendi, adhuc tamen in eo casu censet praefatus Tambur. posse sub conditione absolvi, quia raro evenit ut tam subito, quis sensibus destituatur, ut vicinus morti non possit conteri, & velit confiteri.

3. Quartò: Quando Poenitenti imminet periculum vita, tunc sufficit integritas formalis, ut si uno, aut altero peccato dicto, poenitens deficiat; quæ doctrina potest etiam deseruire pro fæminis parturientibus, quas dolorum acerbitas, & periculum imminens

mortis vetat integrè confiteri. Item, quando tempore pestis prudenter timetur ne Confessarius integrā audiens confessionem inficiatur; qui tamen, si eam integrā audire velit, tenetur poenitens integrè confiteri.

4. Quintò: Si infirmus velit confiteri, dum fertur illi Viaticum, & deprehendatur multas fecisse confessiones invalidas, si periculum mortis immineat, potest auditis aliquibus peccatis absolvi: si non immineat, nec integrā confessio possit semihora perfici, tunc satis erit illum exhortari ad actum perfectæ contritionis, & propositum postea confidendi, & tunc illi ministretur Viaticum, ut vitetur scandalum. Ita P. Busembau, & Diana p. 5. tr. 3. R. 75. citans Gran. & Zambranum, sicut communiter docetur de eo qui jam proximè communicaturus de aliquo peccato recordatur.

5. Sextò: In conflictu aliquo v.g. magni terræmotus, naufragij, &c. in quo non possit uniuscuiusque confessio audiri, poslunt simul multi dolorem ostendere, & aliqua peccata confiteri, imo in probabili sententia dicere in genere, se esse peccatores, & omnes simul absolvi his verbis: *Ego vos absolvō à peccatis vestris.*

6. Septimò: Quando ex confessione aliquis peccati grave timetur damnum cor-

porale vita , vel famæ , ut si peccit pœnitentia previdat Confessarium peccatum illud alijs fore revelaturum ; aut spirituale , ut si pœvideat , ex illius peccati confessione ruinam spiritualem sibi , vel Confessario esse eventuram , vel etiam in probabili sententia , licet nobis contraria , quando non potest peccatum aperiri , nisi complex innotescat Confessario . Ostavò : Si Confessarius non possit alteri sua peccata confiteri sine violatione sigilli aliquus peccati auditio in confessione .

7. Denique , tria adverte ; primum in his omnibus casibus non licere peccatum celare , nisi ubi fuerit necessitas confitendi propter preceptum urgens , aut periculum mortis , vel si alioquin confessio longo tempore esset differenda . Secundò : Quod semper ac detinet copia alterius Confessarii , & cesset impedimentum , tenetur quis illa peccata , quæ non aperuit , confiteri . Tertiùm : Numquam licere dimidiare confessionem solum propter magnum concursum pœnitentium , ut declaratum est ab Innocent.

XI. in damnatione propositionis 59.

*** *** ***
 *** *** ***
 *** *** ***
 *** *** ***

SETC. X. Reliqua , quæ ad oris Confessionem spectant , per quæ siunculas declarantur .

1. **Q**uæres primò : An absolvendus sit , qui post diligens examen recordatur solum se commississe peccatum mortale , non tamen recordatur de specie ? Respondeo affirmativè : Quia tunc datur confessio integra formaliter ; quod si in ipsa confessione dicat pœnitentis aliquod peccatum sibi à memoria excidisse , quod ad confessionem afferebat , expectetur tantisper , ut recolat ; & si adhuc non recordetur , absolvatur cum obligatione illud cum in memoriam venit confitendi . Ita clare infertur ex Tambur . c. 10. §. 1. n. 17. y. ad 2.

2. Quæres secundò : An possit quis uni confiteri aliqua peccata , & alteri reliqua . Respondeo : Loquendo de mortalibus non licere . Imò nec qui habet casus reservatos potest ab illis Sacramentaliter absolvî à Superiori , & à reliquis mortalibus ab inferiore ; sed de hoc infra . Qui vero propter vercundiam , vel ex alio cap . non vult aliquod , vel aliqua mortalia suo Confessario aperire , potest omnia mortalia alteri Confessa-

confessario confiteri, & postea venialia suo Confessario ; non verò potetit primo venialia suo Confessario confiteri , & postea alteri mortalia , quia sic prima confessio esset sacrilega.

3. Quæres tertio : An mendacium in confessione eam faciat invalidam ? Respondeo: Semper ac mendacium in confessione est grave , esse confessionem invalidam , quia non erit confessio dolorosa, utpotè quæ cum peccato gravi conjungitur , nisi quis tale mendacium in ipsa confessione confiteatur , & de illo doleat ; erit autem grave primo , vel negare aliquod peccatum mortale , alias non confessum , nec absolutum , vel fateri mortale non commissum . Dixi alias non Confessum ; &c. quia si Confessarius interroget , an feceris tale , vel tale peccatum , non teneris dicere te fecisse , si jam illud confessus fuisti , & ab illo fuisti absolutus , quia mens Confessarij solum est interrogare de peccato , quod ad hanc confessionem debeat pertinere , nisi alias ut Medicus anima , velit scire aliquid , vel aliqua peccata ante acta vita , v. g. ut inveteratam consuetudinem , vel occasionem , proximam detegat ; tunc enim illa tenetis aperire.

4. Secundò : Est grave mentiri etiam circa yenialia , quando nulla alia datur materia
abso-

absolutionis , quia tunc poenitens est causa irritationis Sacramēti . Tertiò : Quando quis unum individuum pro alio substituit , ut si quis dicat se occidisse Petrum ; cum eum non occiderit , sed Paulum , tunc enim peccatum confitetur , quod non fecit , nam licet non teneatur quis confiteri individuationem , sed sufficiat dicere , se hominem occidisse , tamen numquam potest unum individuum pro alio supponere . Alia verò mendacia , quæ non sint hujusmodi conditionis solum erunt venialia in confessione , nec propterea confessio erit invalida , & sacrilega .

5. Quæres quarto : Quando necessario sit reiteranda confessio ? Respondeo: Id debere fieri aliquando defectu Poenitentis , aliquando defectu Confessarij . Defectu Poenitentis primo , quando tacet maliciose aliquod mortale in confessione ; si verò postea oblitus hujus sacrilegij , & peccati tacitus prætermisi , aliam , vel alias plures confessiones faciat cum suis omnibus conditionibus confessarijs , cum postea recordatus fuerit illius peccati , & sacrilegij , solum tenetur illa confiteri , & iterum peccata illius prima confessionis , non vero reiterare confessiones illas intermedias bona fide factas . Secundò : Quando deficit dolor , & propositum de cætero non peccandi etiam inculpabiliter , quia cum]

cum dolor, & propositum sint de essentia Sacramenti poenitentiae, quae nullo modo potest suppleti, omnia illa licet confessa, non fuerunt remissa. Suponendum tamen est, nisi clarè contrarium constet, regulatius adfuisse dolorem, confessariumque recte suum munus obiisse. Ita P. Tambur. ex Card. de Lugo.

6. Nec omitam doctrinam Magistri Lombier insumma Aranæ, verbo reiterar, & in advertentijs supra Summulas Salazaris num. marginali 656, quæ licet nitatur sententia nobis contraria de Sacramento poenitentiae valido, & informi, potest tamen in praxi esse valde utilis. Ait ergo Doctissimus P. semper, ac Sacramentum poenitentiae sicut validum, & informe, non teneri Poenitentem reiterare confessionem. Unde si Poenitens ad confessionem accedit sine dolore, & proposito necessario, etiam ex ignorantia culpabili, cum aliqua tamen displicentia peccatorum, & proposito inefficaci non advertens ea non sufficere ad confessionem, cum postea defectum illum agnoscit, non tenetur reiterare confessionem, sed solum suppleret dolorem, & propositum, quæ defecerant, & oblita peccata cum ijs, quæ de novo admisa sint, confiteri. Similiter cum propernegligentiam non adhibuit examen sufficiens,

quod

quod tamen sufficiens ex ignorantia etiam culpabili judicavit, non tenetur reiterare confessionem, concluditur solum teneri reiterare confessionem, cum sciens aliquod mortale, reticuit, vel cum dolorem, & propositum efficax non habuit, & advertit, se illa non habere. Quæ doctrina aliquando pro aliquo confessarij, vel Poenitentis conflictu poterit deservire.

7. Tertiò: Quando de industria, aut magla fide poenitens ad confessarium omnino inactum, sordum, & semidormientem accedit, tunc enim deest in Poenitente debita dispositio. Si vero bona fide ad Confessarium indoctum accedat, qui tamen judicium sciat efformare, in Poenitente dari peccata, supra quæ cadat absolutio, ad nihil postea tenetur, quia ex una parte bona fide sua peccata clavibus subjecit, & ex alia ad validitatem sufficit illa cognitio peccati in communi, ut patet in moribundo, qui absolvitur, si solum dixerit se peccasse. Ita P. Tamburinus ex P. Suarez.

8. Item, si quis absque advertentia semidormienti fateatur, & post absolutionem id noverit, si sciat quæ peccata Confessarius non advertit, ea tenetur repetrere, si vero nesciat, & confessio fuerit brevis, integra est repetranda, quia tunc de quolibet pecca-

to datur prudens dubium. Si fuerit prolixa, in qua non potest prudenter dubitari de singulis peccatis, non est repetenda, & sufficit confiteri illud dubium, hoc est te dubitare, an aliquod peccatum tuum. Confessarius audierit, sicut teneris confiteri te peccasse mortaliter, quando recordaris de peccato mortali in genere, & non in specie.

9. Quarto: Repetenda est confessio quando Pœnitens innodatus excommunicatione, absolvitur à peccatis, non prius absolutus ab excommunicatione, quod intellige si magna fide Pœnitens procedat, non detegens consulto excommunicationem Confessario, quia tunc accedit absque debita dispositione, & contra præceptum Ecclesiae prohibentis absolutionem à peccatis ante absolutionem ab excommunicatione; si vero bona fide procedat, excommunicationis oblitus, vel eam quidem aperiens, absolvatur à Confessario à peccatis, & non prius ab excommunicatione non est repetenda confessio; quia non habemus unde Ecclesia voluerit irritare absolutionem illam à peccatis, non præmissa absolutione à censuris, & ex alio cap. Pœnitens est sufficienter dispositus. Ita P. Tamburinus ex P. Suarez.

10. Imo si Confessarius ea verba solita præmitat: *absolvo te ab omni excommunicatio-*

ne in quantum possum, & tu indiges manebit ab excommunicatione absolutus, etiam si inculpabiliter oblitus Pœnitens eam non aperuerit. Imo etiam si per illa verba: Ego te absolvō à peccatis tuis, Confessarius intendat etiā absolvire à censuris per peccata contractis, quod semper debet præsumi, manebit absolutus ab excommunicatione inculpabiliter oblita. Ita idem Tamburinus ex eodem Suarico, nisi alias Confessarius jurisdictionem non habuerit, eo quod excommunicatio eslet reservata, juxta infra dicenda.

11. Defectu vero Confessarii repetenda est confessio, quando Pœnitens deprehendit cum non fasile Sacerdotem, vel non habuisse jurisdictionem legitimè concessam, aut facte per errorem communem, aut opinionem probabilem, eo modo quo disp. sequenti videbimus, vel illam habuisse impeditam, ut potè excommunicatum vitandum propter nominatam scilicet denuntiationem, aut publicam clerici percussionem. Nam si vitandus non est, valida erit absolutione, imo licet tunc petitur à Pœnitens, & cum petitur, licet etiā impeditur à Confessario, si alias fuit in gratia per actum contritionis, licet non sit absolutus à censura.

12. Demum adverte utilissimam doctrinam, quod si quis reiterandam faciat confessio,

fessionem eidem Confessario, cui antea illa peccata confessus fuerat, non est opus ut peccata confessa iterum illi distinctè aperiat, sed sufficit dicere: *Fateor omnia ea peccata, quæ tibi alias confessus sum*, dummodo Confessarius eorum recordetur saltim in confuso, aut status, & vita hominis in communi, aut poenitentia à se imposita, ut tenet communis sententia. Imo Diana p. 5. n. 13. resp. 51. cum P. Granado probabile putat, quod etiam si hotum nihil recordetur, sed tantum quod sibi Poenitens confessus fuerit, valde, & licet absolveret. Quod etiam tenet M. Lumbier in Advertentijs Aranae ad summulas Salaz. n. marg. 658.

DISPUTATIO IV.

De his quæ requiruntur in Confessario ad validam, & licitam Administratiōem hujus Sacramenti.

HAECENSIUS egimus de dolore cordis, & confessione, quæ se tenent ex parte Poenitentis in Sacramento Poenitentia, in hac, & sequentibus disputationibus de his quæ ad Confessarij spectant, agemus.

SECT. I. De scientia in Confessario requisita.

1. **A**liquani requiri scientiam in Confessario, certissimum est apud omnes, qualis autem illa esse debeat, tum ad valorem Sacramenti, tum ad licitam illius Administrationem querimus in praesenti.

2. Dico primo: Ad valorem Sacramenti requiritur, & sufficit, quod saltim in confuso noverit Confessarius peccata esse in Poenitente. Prima pars pater, quia hoc Sacramentum est institutum per modum judicij, in iudicio autem nulla est sententia, nullo modo cognita causa. Secundò: Quia alias esset valida absolutio, etiam si nulla præcessisset confessio, vel etiam si præcessisset absente Confessario, vel dormiente, vel omnino ignorente idioma Poenitentis, quod nemo diceret.

3. Secunda pars probatur: quia major scientia, & cognitione Confessarij solum requiritur ad integratatem confessionis; sed integritas materialis non est de essentia Sacramenti poenitentia; sed sufficit integritas formalis, ut pater in moribundo, qui solvit dicit in genere se peccasse, & in alijs casibus, quos notatussumus disp. præcedenti sect. 9. er-